

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

06.09.2021

с. Муслимово

КАРАР

№ 401

«2021 – 2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәттен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын раслау турында

Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәт стратегиясен, Россия Федерациясе Хөкүмәтенң 2013 елның 20 августындагы 718 номерлы карары белән расланган «Россия милләтенң бердәмлеген ныгыту һәм Россия халыкларының этномәдәни үсеше (2014 – 2020 еллар)» федераль максатчан программасын, «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәт Концепциясе турында» Татарстан Республикасы Президентының 2013 елның 26 июлдәге ПУ-695 номерлы Указын, «2014-2023 елларга Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәттен гамәлгә ашыру» дәүләт программасын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 декабрдәге 1006 номерлы Карарын үтәү йөзеннән, муниципаль район Башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. «2021- 2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәттен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын (алга таба – Программа) расларга.

2. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Башкарма комитет житәкчесе

Р.Т. Демидов

Мөслим муниципаль районы
 Башкарма комитеты житәкчесенен
 2021 елның 6 сентябрэндәге
 401 номерлы карары белән расланган

«2021 – 2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен
 гамәлгә ашыру» муниципаль программасы

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	«2021 – 2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасы
Программаны эшләү өчен нигезләр	Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрэндәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе; Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 20 августындагы 718 номерлы карары белән расланган «Россия милләтенең бердәмлеген ныгыту һәм Россия халыкларының этномәдәни үсеше (2014 – 2020 еллар)» федераль максатчан программасы; «2014-2023 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасы; «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе турында» 2013 елның 26 июлендәге ПУ-695 номерлы Татарстан Республикасы Президенты Указы; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 декабрэндәге 1006 нчы номерлы «2014-2020 елларга Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» дәүләт программасын раслау турында»гы карары.
Программаны төп эшләүче	Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның төп чараларын башкаручылар (киләшү буенча)	Мөслим муниципаль районының Башкарма комитеты, Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетының Мәдәният бүлеге, «Мәгариф идарәсе» МКУ, Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, «Татмедиа» АЖ филиалы «Мөслим-информ», Мөслим муниципаль районы предприятиеләре, оешмалары һәм учреждениеләре.
Программаның максатлары	Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, муниципаль район территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренең цивилизациялә үсеше, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны саклау, гомумроссия граждан тәңгәллеген (Россия милләтен) ныгыту, мигрантларны уңышлы социаль һәм мәдәни адаптацияләү, гражданнарның тормыш һәм тынычлыгын, экстремизмга һәм террорчылыкка каршы тору, аларның чагылышларын профилактикалау һәм кисәтү нигезендә аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау дәрәжәсен арттыру.
Программаның бурычлары:	1. Мөслим муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренең милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм гомумроссия

	<p>гражданлык тиндәшлеген ныгыту.</p> <p>2. Мөслим муниципаль районы территориясендә дәүләт милли сәясәте өлкәсендә дәүләт һәм муниципаль органнарның гражданлык жәмгыяте институтлары белән үзара эшчәнлеген камилләштерү.</p> <p>3. Милләтара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль-мәдәни жайлашуына һәм интеграциясенә шартлар тудыру һәм ярдәм итү.</p> <p>4. Республика һәм районнан читтә татар халкының милли тиндәшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү.</p> <p>5. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру;</p> <p>6. Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ туфракта конфликтларны кисәтү һәм булдырмау.</p> <p>7. Халыкның терроризм һәм экстремистлык идеологиясә күренешләренә түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлтелгән жәмәгәтчәлек фикерен формалаштыру.</p> <p>8. Мөслим муниципаль районы территориясендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау мәсьәләләрендә ведомствоара хезмәттәшлек һәм дәүләт хакимияте органнары эшчәнлеген координацияләү дәрәжәсен күтәрү.</p> <p>9. Яшьләр арасында толерантлык һәм этникара мәдәният формалаштыру, агрессив тәртипне профилактикалау.</p> <p>10. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни һәм мәгълүмати тәэмин итү;</p> <p>11. Программа куйган бурычларны үтәү кысаларында республика, бөтенроссия, халыкара конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашу.</p>																							
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	2021-2025 еллар																							
Программаны финанслау күләме һәм чыганаclarы	<table border="1" data-bbox="454 1205 1406 1541"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Ел</th> <th colspan="2">Фаразланган акчалар күләме, мең сум</th> </tr> <tr> <th>Мөслим муниципаль районы бюджеты</th> <th>федераль бюджет</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2025</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Барлығы</td> <td colspan="2">3 млн 536 мең 750 сум.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Мөслим муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән Программаны финанслауның гомуми күләме 3 млн 536 мең 750 сум тәшкил итә.</p> <p>Искәрмә: программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм тиешле финанс елына һәм план чорына тиешле дәрәжәләрдәге бюджетларны формалаштыруны, шулай ук программа чараларын финанслауга федераль бюджеттан акча бүлеп бирүне исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш».</p>	Ел	Фаразланган акчалар күләме, мең сум		Мөслим муниципаль районы бюджеты	федераль бюджет	2021	707350,0		2022	707350,0		2023	707350,0		2024	707350,0		2025	707350,0		Барлығы	3 млн 536 мең 750 сум.	
Ел	Фаразланган акчалар күләме, мең сум																							
	Мөслим муниципаль районы бюджеты	федераль бюджет																						
2021	707350,0																							
2022	707350,0																							
2023	707350,0																							
2024	707350,0																							
2025	707350,0																							
Барлығы	3 млн 536 мең 750 сум.																							
«Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре һәм социаль-	Программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадый нәтижеләлек социаль тотрыклылыкны, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны, этномәдәни үзенчәлекне саклап калудан һәм Татарстан Республикасының Мөслим муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренә социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгәтләндерүдән гыйбарәт һәм этномәдәни һәм социаль																							

икътисадый нәтижәлелек күрсәткечләре»	<p>үзенчәлекне яхшыртуда, региональ һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгытуда, этномәдәни потенциалны файдаланунын нәтижәлелеген арттыруда, милләтара һәм динара конфликтларны булдырмауда, регионның инвестицион һәм туристлык жәлеп итүчәнлеген арттыруда, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен камилләштерүгә һәм интеграцияләүгә юнәлдерелгән чаралар системасын гамәлгә ашыруда чагыла.</p> <p>Көтелгән нәтижәләр:</p> <p>башка милләт вәкилләренә карата толерант мөнәсәбәт дәрәжәсе (2025 елга карата планлаштырылган күрсәткеч – 89 %);</p> <p>Мөслим муниципаль районында милләтара мөнәсәбәтләр торышын уңай бәяләүче гражданнар өлеше (2025 елга карата планлаштырылган күрсәткеч – 89 %);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мөслим муниципаль районында конфессияара мөнәсәбәтләр торышын уңай бәяләүче гражданнар өлеше (2025 елга карата планлаштырылган күрсәткеч – 88%); - башка милләт вәкилләренә карата толерант мөнәсәбәт дәрәжәсе-75,0 процент; - гомумроссия гражданлык тәңгәллегә дәрәжәсе – 79 процент; - Татарстан тиндәшлегә дәрәжәсе – 79 процент; - үз-үзләренә карата милли билге буенча дискриминация булмавын билгеләп үтүче гражданнар өлеше – 93,5 процент; - чит ил гражданнарына карата тискәре мөнәсәбәтләре булмаган гражданнар өлеше – 81,7 процент.
---------------------------------------	--

I. Программаны тормышка ашыру сферасының гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

«2021 – 2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасы Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясен раслау турында» 2013 елның 26 июлендәге ПУ-695 номерлы Указы нигезендә эшләнә. Әлеге концепция нигезендә, Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренә милләтара мөнәсәбәтләр һәм этномәдәни үсешә дәүләт милли сәясәте объекты булып тора. Татарстан Республикасының дәүләт милли сәясәте концепциясенә таянып, Программа милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә дәүләт милли сәясәтен тормышка ашыруның максатларын, принципларын, төп юнәлешләрен, бурычларын һәм механизмнарын, Мөслим муниципаль районында яшәүче халыкларның этномәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен оптималь шартлар булдыруны билгели.

Мөслим муниципаль районында милләтара (этникара) мөнәсәбәтләренә торышы төрле этник төркемнәр һәм конфессияләр вәкилләренә тотрыклы, тыныч үзара бәйдәнеше һәм хезмәттәшлегә белән характерлана.

Үзара ихтирамга һәм ышанычка нигезләнгән милләтара һәм динара мөнәсәбәтләр районда уңай динамика белән тенденцияләр рәвешендә ныгыды һәм дәүләт һәм муниципаль хакимият органнарының ижтимагый этномәдәни берләшмәләр һәм граждан жәмгыятенә башка институтлары белән үзара хезмәттәшлектә аерым кайгыртучанлык предметы булып тора.

Мөслим муниципаль районы Татарстан Республикасының күпмилләтле һәм күп конфессияле муниципаль берәмлегеннән гыйбарәт, аның үсешә хәзерге Татарстан территориясендә яшәүче халыкларның горөф-гадәтләренә тыгыз этнокультура багланшы һәм үзара бәйләнеше белән характерлана. Бу процесста, гадәттәгечә, Мөслим

муниципаль районында яшәүче башка халыклар вәкилләренә карата күпчелекне тәшкит итүче татар һәм рус халыклары вәкилләре зур роль уйный.

Мөслим районында 19326 мең кеше яши, шуларның 90 процентын татарлар тәшкит итә — 17269, руслар — 1248, марилар — 526, 283 — башка милләт вәкилләре.

Мөслим районында төрле мәдәният һәм дин вәкилләренең озак еллар бергә яшәү дәверендә барлыкка килгән күршеләрчә татулык традицияләре бүгенге көндә дә саклана. Моңа гомумроссия гражданлык тәңгәллеге формалаштыру, яшәү буыны Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренең мәдәниятенә, теленә, гореф-гадәтләренә һәм гореф-гадәтләренә хөрмәт рухында тәрбияләү, белем бирү процессында гуманитар юнәлешнең ролен күтәрү буенча максатчан эш ярдәм итә.

Милли берләшмәләр каршында 4 фольклор ансамбль эшли: «Мөслим тугайлары» татар фольклор ансамбле, «Рябинушка» рус фольклор ансамбле, «Поляр кас» мари фольклор ансамбле, «Усыкай буйлары» керәшен фольклор ансамбле. Аларда сәләтле укытучылар - педагогик белем булган милли жәмгыять вәкилләре эшли. Алар бу милләтләрнең халык мәдәниятен саклап калуда, этникара һәм конфессияара толерантлыкны формалаштыруда зур роль уйный.

Этномәдәни үсеш, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр, мигрантларны хокукый яктан агарту, аларның социаль-мәдәни адаптациясе һәм жәмгыятьтә интеграцияләнү мәсьәләләре белән идарә итү системасы, мәгариф, мәдәният, яшәү сәясәте һәм массакүләм мәгълүмат чаралары кадрларының квалификациясен һәм компетентлыгын арттыру мөһим бурыч булып тора. Районда конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны тәмин итүдә, мигрантларның уңышлы социомәдәни адаптацияләнүен һәм интеграцияләнүен тәмин итүдә граждан жәмгыяте институтлары зур роль уйный. Алар арасында гражданлык жәмгыятиенә мөһим институтлары-Бөтендөнья татар конгрессы Башкарма комитеты вәкиллеге, «Ак калфак» ижтимагый оешмасы, Мөслим районы мөхтәсәбәте, дини оешмалар, районның Ижтимагый советы һәм ветераннар советы бар. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы территориясендә 27 мәчет һәм 2 чиркәү бар.

Традицион дини агымнар вәкилләре хезмәтләр вакытында халык арасында дини һәм конфессияара ызгышларга юл куймауга юнәлдерелгән агарту эшләре белән шөгыйльләнәләр. Дин эһелләре шәһәр һәм район күләмендәге чараларда актив катнашалар, агарту эшләре белән шөгыйльләнәләр. Традицион дини берләшмәләр район житәкчелеге белән даими элементдә тора.

Милләтара мөнәсәбәтләрне үстерү һәм гармонияләштерү проблемасы комплекслы якин килүне, программа-максатчан методлар белән хәл итүне таләп итә.

Аларга түбәндәгеләр керә:

- этникара интеграция һәм бердәмлек проблемасының киң колачлы һәм күпкырлы булуы;

- милләтара мөнәсәбәтләрне жайга салу процессының күпкырлы булуы;

- район территориясендә яшәүче төрле этник төркемнәр вәкилләре арасында гомумхалык татулыгын формалаштыру процессының социаль, этник һәм икътисадый аспектларының үзара бәйләнеше;

- дәүләт милли сәясәтен, этноконфликтларны һәм экстремизмны профилактикалауда башкарма хакимият органнарының, жирле үзидарә органнарының, милли-мәдәни берләшмәләрнең һәм дини берләшмәләрнең үзара хезмәттәшлеге зарурлыгы.

«2021-2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гәмәлгә ашыру» муниципаль программасы муниципаль берәмлектә милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрнең унай характерын саклап калуга юнәлдерелгән һәм ул үзара хөрмәт һәм тату яшәүнең күп гасырлык традицияләре нигезендә гражданның этномәдәни ихтияжларын канәгатьләндерүгә ярдәм итүгә юнәлдерелгән. Программа милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге проблемаларны булдырмый калырга, Мөслим муниципаль районының күпмилләтле халкын саклап калырга һәм яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк.

II. Төп максатлар, бурычлар, сроклар һәм гамәлгә ашыру этаплары

Программаның максаты һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясендә, Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясендә (2013 елның 26 июлендәге редакциясендә), федераль һәм региональ законнар һәм Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте өлкәсенә кагылышлы норматив хокукый актлар белән билгеләнгән өстенлекле юнәлешләргә бәйле.

Программаның максаты

Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны ныгыту, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрне гармонизацияләү, Мөслим муниципаль районында яшәүче халыкларның этномәдәни һәм тел күптөрлелеген саклап калу һәм аңа ярдәм итү, чит ил гражданның Россия жәмәгәтчелегенә уңышлы социомәдәни адаптациясе һәм интеграциясе, гомумроссия һәм Татарстан тиндәшлеген ныгыту».

Программаның бурычлары:

1. Мөслим муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренә милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгыту;
2. Дәүләт һәм муниципаль органнарның Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте өлкәсендә гражданлык жәмгыяте институтлары һәм Мөслим муниципаль районы территориясендә үзара эшчәнлекне камилләштерү
3. Милләтара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль-мәдәни жайлашуына һәм интеграциясенә шартлар тудыру һәм ярдәм итү;
4. Республика һәм районнан читтә татар халкының милли тиндәшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү;
5. Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ туфракта конфликтларны кисәтү һәм булдырмау.
6. Халыкның террорчылык һәм экстремистлык идеологиясе күренешләренә түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлтелгән жәмәгәтчелек фикерен формалаштыру
7. Мөслим муниципаль районы территориясендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау мәсьәләләрендә ведомствоара хезмәттәшлек һәм дәүләт хакимияте органнары эшчәнлеген координацияләү дәрәжәсен күтәрү;
8. Яшьләр арасында толерантлык һәм этникара мәдәният формалаштыру, агрессив тәртипне профилактикалау;
9. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында татар, рус һәм башка телләренә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру
10. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни һәм мәгълүмати тәэмин итү.

Программаны гамәлгә ашыру срогы: 2021-2025 еллар. Программаны тормышка ашыру этаплары билгеләнми. Программаның максатлары, бурычлары, чаралары киселешендә нәтижеләрне бәяләү индикаторлары турындагы мәгълүматлар аңа кушымтада китерелә.

III. Программаны ресурслар белән тәэмин ителешен нигезләү

Программа чараларын финанслау Мөслим муниципаль районы бюджеты хисабына башкарылачак.

Программа нигезендә, Программа чараларын тормышка ашыру өчен, Мөслим муниципаль районы бюджетиннан тыш чаралар (эшмәкәрләр, спонсорлар акчасы) һәм бюджет акчаларын жәлеп итү мөмкинлеге каралган.

Ел	Фаразланган акчалар күләме, мең сум
----	-------------------------------------

	Татарстан Республикасы бюджеты	федераль бюджет;
2021	707350,0	
2022	707350,0	
2023	707350,0	
2024	707350,0	
2025	707350,0	
Барлыгы	3 млн 536 мең 750 сум.	

Программаны финанслауның гомуми күләме Мөслим муниципаль районы бюджетыннан 3 млн. 536 мең 750 сум тәшкил итә.

IV. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында заказчы-координатор булган Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген, чараларны гамәлгә ашыруның барышын һәм чараларны нәтижәле куллануны тикшереп торуны тәмин итә. Программаның чаралары Программаның муниципаль заказчысы тарафыннан барлык программа чараларын башкаручылар белән гамәлгә ашырыла торган муниципаль контрактлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы муниципаль учреждениеләр һәм оешмалар Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетына квартал саен аның үтөлеше турында хисап кварталыннан соң килгән айның 15 числосына кадәр мәгълүмат бирәләр.

V. Программаның социаль-икътисадый нәтижәләлеге тасвирламасы

Программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадый файда социаль тотрыклылыктан, милләтара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыктан, этномәдәни үзенчәлекләренә саклаудан һәм Мөслим районында яшәүче халыклар вәкилләренең социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүдән гыйбарәт һәм түбәндәгечә чагыла:

- этномәдәни һәм социаль халәтне яхшыртуда;
- региональ һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгытуда;
- этномәдәни потенциалны файдалануның нәтижәләлеге артуда;
- милләтара каршылыкларны булдырмый калуда.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеге төрле халыкларның мәдәниятен, телен һәм горейф-гадәтләрен үстерү нигезендә бәяләнәчәк. Мөслим муниципаль районында яшәүче халыкларның социаль тотрыклылыгын, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм этномәдәни үзенчәлеген саклап калу һәм социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү. Этнокультура өлкәсендә төп нәтижәләр, кагыйдә буларак, сонрак күренә, аерым алганда, төрле халыклар вәкилләренең мәдәнияткә, телгә һәм горейф-гадәтләргә хөрмәте артуда, кыйммәтләрен һәм кешеләрен үз-үзләрен тотуларында унай үзгәрешләрдә, ТР Мөслим муниципаль районының тотрыклы үсешенә мөһим факторы буларак бердәм этномәдәни киңлекне үстерүдә чагыла.

Программаны тормышка ашыру Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында яшәүче халык вәкилләренең унай милләтара (этникара) һәм конфессияара бәйләнешен, этник һәм конфессиональ нигездә конфликтларны кисәтү һәм булдырмау, мигрантларны адаптацияләү өчен шартлар тудыру, район территориясендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау буенча дәүләт системасының нәтижәләлеген арттыру, терроризмны һәм экстремизмны кисәтү буенча эшчәнлекне оештыруга предприятиеләрне, учреждениеләрне, барлык милек рәвешләрендәге оешмаларны, шулай ук жәмәгәт оешмаларын жәлеп итүне, террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауны норматив-хокукый жайга салуны тәмин итүне, Мөслим муниципаль районы

территориясендә куркынычсызлыкны тәмин итү буенча дәүләт органнары һәм ижтимагый оешмалар эшчәнлеген мәгълүмати тәмин итүне гамәлгә ашырачак.

**«2021-2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» программасы
чаралары исемлегә**

№ т/б	Төп чаралар исеме	Башкаручылар	Башкару срокла ры	Финанслау чыганагы	Еллар буенча чыгымнар суммасы (мең сумнарда)				
					2021	2022	2023	2024	2025
1. Мөслим муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренең милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгыту									
1.1	Традицион халык бәйрәмнәре һәм йолалары (Сабантуй, Масленица, Семьк, Нәүрүз, Питрау һ.б.)	Авыл жирлекләре Башкарма комитеты, мәдәният бүлеге, мәгариф идарәсе, Мөслим МРҮ	2021-2025 еллар	Район бюджеты, иганәчелек акчалары	330.0	350.0	380.0	380.0	380.0
1.2	Календар бәйрәмнәр (Ватанны саклаучылар көне, Халыкара хатын-кызлар көне, Жиңү көне, Балаларны яклау көне, Өлкәннәр көне, Инвалидлар көне, Ватан Геройлары көне, Халыклар бердәмлеге көне һ.б.)	мәдәният бүлеге, мәгариф идарәсе, Мөслим МРҮ	2021-2025 еллар	Район бюджеты спонсорлык чаралары	50.0	50.0	50.0	50.0	50.0
1.3	Муниципаль районы территориясендә гражданлык бердәмлеген ныгыту темаларын чагылдыра торган театральләштерелгән тамашалар, тематик программалар һәм татар телләрендә күнел ачу программалары, милли көрәш турнирлары.	мәдәният, яшьләр эшләре һәм спорт бүлекләре	2021-2025 еллар	Район бюджеты спонсорлык чаралары	25.0	25.0	30.0	30.0	30.0

1.4	Халык ижаты фестивальлэре, смотрлар, конкурслар: - «Созвездие-Йолдызлык» эстрада сэнгатенен район яшьлэр фестивале театр коллективлары конкурсы; - район предприятиелэре һәм оешмалары үзешчәннэренен смотр-конкурсы; - район авыл жирлеклэре үзешчәннэренен смотр-конкурсы; - «Яшь бөрелэр» балалар конкурсы; - 60 яштэн өлкэнрәклэр өчен «Алтын яшь» конкурс-фестивале	мәдәният бүлеге, мэгариф идарәсе	2021-2025 еллар	Район бюджеты, спонсорлык чаралары	55.0	60.0	60.0	60.0	60.0
1.5	Халыкара толерантлык көненә багышланган чаралар циклы: - Хокук саклау органнары катнашында түгэрәк өстэл артында әңгәмә.	мэгариф идарәсе	2021-2025 еллар	Район бюджеты	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау
1.6	«Экстремизмга – юк!» айлыгы кысаларында хокук саклау органнары белгечлэрен һәм хезмәткэрлэрен жәлеп итеп тематик чаралар.	мэгариф идарәсе, яшьлэр эшлэре һәм спорт, мәдәният, Россия Эчке эшлэр министрлыгының Мөслим районы буенча бүлеклэре	2021-2025 еллар		Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау

1.7	Республика конкурсларында һәм фестивальләрәндә катнашу: - «Безнең йорт – Татарстан» этномәдәни фестиваль - «Без – бергә» республика балалар-халык ижаты фестивале - «Идел –йорт» театр коллективлары республика конкурсы	мәгариф идарәсе, яшьләр эшләрә һәм спорт, мәдәният бүлекләре,	2021-2025 еллар	Район бюджеты, спонсорлык чаралары	10.0	15.0	15.0	15.0	15.0
1.8	Татарстан Республикасы көненә багышланган чаралар үткәрү	Авыл жирлекләренә башкарма комитетлары, мәдәният бүлеге мәгариф идарәсе, Мөслим МРҮ	2021-2025 еллар	Район бюджеты, спонсорлык чаралары	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0
1.9	Дини бәйрәмнәргә багышланган чаралар эшләү һәм уздыру	Яшьләр эшләрә һәм спорт, мәдәният бүлекләре	2021-2025 еллар	Спонсорлык чаралары	15.0	18.0	18.0	18.0	18.0
1.10	Мөслим муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның халык фольклоры үзенчәлекләрен ача торган чаралар циклы	мәдәният бүлеге, мәгариф идарәсе	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0

2. Дәүләт һәм муниципаль органнарның Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтә өлкәсендә гражданлык жәмгыяте институтлары һәм Мөслим муниципаль районы территориясендә үзара хезмәттәшлекне камилләштерү

2.1	Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру мәсьәләсе буенча авыл жирлекләре башлыклары, башкарма комитет, социаль яклау, хокук саклау органнары, культ учреждениеләре житәкчеләре белән район семинар-киңәшмәләрен үткәрү	Совет, Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-
2.2	Дини оешмалар, ижтимагый һәм милли берләшмәләр эшчәнлеген гамәлгә ашыручы муниципаль хезмәткәрләренң квалификациясен күтәрү	Башкарма комитет	2021-2025 еллар	Район бюджеты	6.0	7.0	7.0	7.0	7.0
2.3	Россия, Татарстан тарихын һәм РФ, ТР законнары нигезләрен ача торган китап күргәзмәләрен оештыру	мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	Район бюджеты	Район бюджет ы	Район бюджеты	Район бюджет ы	Район бюджет ы	Район бюджет ы
2.4	Үз халкының туган теленә һәм мәдәниятенә өйрәтүнең заманча методларын, формаларын һәм технологияләрен куллану	мәгариф идарәсе	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-
3. Милләтара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль мәдәни адаптациясенә һәм интеграциясенә шартлар тудыру һәм ярдәм итү									
3.1	Мөслим муниципаль районында чит ил эшче көчләрен жәлеп итү, сайлап алу һәм алардан файдалану механизмнарын камилләштерү	Совет, Башкарма комитет	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-

3.2	Мөслим муниципаль районында мигрантларны хокукый яктан агарту, социаль-мәдәни адаптациядә һәм интеграциядә ярдәм күрсәтү буенча чаралар курсы үткәрү	мәдәният бүлеге, миграция хезмәте	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-	
3.3	Тигез хокуклар гарантиясе: Конституция көненә чаралар циклы Халыкара тынычлык көненә «Тынычлык күгәрчене» музей-педагогик чарасы «Ерак үткәннәрдә туган тел» танып-белү сәгатә	мәдәният бүлеге, мәгариф идарәсе	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-	
4. Республика һәм районнан читтә татар халкының милли тиндәшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү										
4.1	ТР ММ графигы буенча төбәк татар милли-мәдәни автономияләренә «Сабантуй» бәйрәмен үткәрүдә ярдәм күрсәтү	Яшьләр эшләре һәм спорт, мәдәният бүлекләре	2021-2025 еллар	ТР бюджеты	(киләшү буенча)	(киләшү буенча)	(киләшү буенча)	(киләшү буенча)	(киләшү буенча)	
5. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру										
5.1	- Славян язуы һәм мәдәният көненә чаралар циклы - Татар теле көненә багышланган тематик чаралар. - Рус теле көненә багышланган тематик чаралар.	мәдәният бүлеге, мәгариф идарәсе	2021-2025 еллар	Район бюджеты	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0	
6. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни һәм мәгълүмати тәэмин итү										

6.1	Китапханэлэр фондларын татар һәм рус телләрәндәге Россия халыклары эсәрләре белән туплау	мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	Район бюджеты	7.0	7.0	7.0	7.0	7.0
6.2	Милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрне камилләштерүгә юнәлдерелгән төрле халыкларның мәдәнияте, традицияләре белән таныштыручы әдәби чаралар	мәдәният бүлеге, мәгариф идарәсе	2021-2025 еллар	Район бюджеты	-	-	-		
7. Программа куйган бурычларны үтәү кысаларында республика, бөтенроссия, халыкара конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашу									
7.1	«Безнең йорт – Татарстан» республика этномәдәни фестивалендә катнашу	мәгариф идарәсе, мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	5.0	6.0	6.0	6.0
7.2	Мари мәдәниятенә «Семык» республика бәйрәмендә катнашу	мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	6.0	6.0	6.0	6.0
7.3	Керәшеннәрнең «Питрау» республика бәйрәмендә катнашу	мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	5.0	6.0	6.0	6.0
7.4	«Каравон» республика фестивалендә катнашу	мәдәният бүлеге	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	6.0	6.0	6.0	6.0